

Көдлмштән дурлхла күцвр учрна

Элст балгьсна, Сталинә нер-тә колхозд ах хөбч болдж ұр Шафоростов Иван Степанович көдлджәнә. Эн хөбчин дамшлт цуг хөбчирт сургьмдж болх зөвтә. Ёр Шафоростов арвн хойр джил ұлұд хөбнә ард йовх кўн. Хургьд хәләдж, ас-рлгьар эн йоста сән дамшлт дасдж авб. Өлгә цагт нәәднр хөд хәләдж, асрдж йовна. Джиләс джил болгьн гарсн хургьдт сән килмджән өгч, сурч авсн дамшлтан сәәнәр олзлдж йовсн учрар хургьдас-нь нег чигн гару уга болна. Сұл хойр джилин эргцд 700 толгьа нәәднр хөбдәсн дунд-лад хөн болгьнас 6,5 килог-рамм торгьн ноос киргьджд авад, зун хөн болгьнас 115 хургь авб.

Иин диилвр күцдгнь—кеел-тә хөбдт цаглань хот-хоолинь өгч, сән көк ногьата газрар идшлұлдж йовсна ашнь бо-лдж гарв. Хөбднь оньдинд чинәгьән гелго, таргьн-цатх-лнь йовцхана. Тиигәд гарсн хургьднь бооджнъгьу, чанъгь-чиирг болна.

Ёр Шафоростовин хәләджәх хөбднь джил болгьн Хар га-зрт ұвлзнә. Хар газрур туудж йовхин өмн зоотехниктә хам-дан цуг хөбдиг хәләдж, цаа-ранднь бәрдж болх угагьинь йилгьджд, тиим хөбдиг махнд орулдж өгнә. Наадк эрұл-до-рул хөбдән Хар газрур туудж йовхин дару өбмұлдж, халь-дврта гемәр бичә гемтгхә гидж тәрлгь кегьәд. цуг эн хамгиг белдсн хөбн, Хар газрур джи-сұлдж туудж гарна. Хаалгь-дан туудж орхларн, өдртән 10—12 километрәс ұлұ кеджә-хмн уга.

Ут хаалгьдан ордж авхларн хөбдән идгин сәәнәрнь джи-сұлдж, ус алдуллго йовна. Услх цагтан хөбдиг 80—100-ар таслдж орулдж, джисұләд цу-гинь ханъгьаджд услна.

Хөд ұвлзх газртан күрхлә, ұр Шафоростов хаша-хаацан сәәнәр хәләдж, ұвлин цагт хөбдән хәрұлх газрай хәләдж таньлдна. Энүнә хөбн ягьджд, ямаран аргьар идгиг олзлгь-на тускар зура кеджд батлна. Тер зурагьар идгиг күцднъ

олзлгьна эв-аргь хәәджд бел-двр кенә.

Ёвлин цагт, хадад хурачксн өвснд-дорхнь идгин өвсиг ду-рлдж хөд иднә. Тиигәд Ёр Шафоростов хөбдән ұвлин туршарт хәрұлнә, зугл шуур-гьта киитн болсн цагт хөбдән хәрұллго, хаша-хаац дотрнъ өвсинь болн концентратинь өг-нә.

Ёр Шафоростов хөд хургь-лх цаг өбрләд ирсн цагт, эр-тәснь белдвр кеджд, хаша-хаац дотркинь шег-богас цеврлдж, цевр солом делгджд, дулан, джөблн девскр кеджд белднә.

Хөд хургьлх цаг шидрдәд ирхлә, өдр болгьн 200 грамм концентрированн, миниральн хот-хоолар теткнә. Шафоросто-вин бригадин чледұд болн сак-манчикұд эн белдврин көдлм-шиг ик сән тохнятагьар кец-ханә.

Хөд хургьлджах цагт Ёр Шафоростов сууджд, кевтл уга, өдр-сө гилго, хөд хургьлджах газрас гархш. Хургьлчксн хөб-дт тамгь тәвджд, хургьдинь экләнъ идждлұлдж, хургьднь экән ягьджд көкдждәх күртлнъ хәләдж, килмджән өгнә.

Хургьдиг кошарн-базовой эв-аргьар хәләдж асрна. Эн яма-ран эв-аргьв? Эрт хаврар гар-

сн хургьдиг газаран гар-гьлго, тедниг экәснь йилгьәд, экинъ идгт гаргьджд хәрұлнә. Хургьдин экинъ өдрт хойр-гурв дакджд тууджд авч ирджд, хургьдинь көкұлнә.

Сакманд бурдсн хөн болгьнд ширәр тамгь тәвнә, тиигхлә хөбдиг илгәс тууджд авч ирсн цагт, сакманар йилгьджд гар-гьхд сән болджд гарна. Дакад гарсн хургьд дунд „өичн“ хур-гьд уга болна.

Цуг хөд Хар газрт киргьгд-нә. Киргьлгьнә көдлмш төгс-нә хөбн Хар газрас хәрұ гер талгшан туугджд гаргьгдна. Дакад тер алднд хургьднь бооджад, чанъгь-чиирг болад өссн цаг.

Шафоростовин бригадт көд-лдж йовх улсин көлснь сәән-әр темдггднә. Ёлгұрлхд, ни-дн джил 13 минъгьн арслнъ-гар мөрәлгдлә. Шафоростов джил болгьн Цугсоюзин селә-нә эдл-ахун гәәхұлд одна.

Одахн ёр Шафоростов Хар газрур хөбдән тууджд одв. 1958 джил, дундлад зун хөн болгь-нас 127 хургь авч, хөн болгь-нас 6,7 килограмм торгьн ноос киргьджд авхар бий деерән даалгьвр авб.

В. КОСТЕНКО.